

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL VALSTYBĖS TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-1316 8, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 27, 29, 30, 47, 49 IR 51 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU IR 37 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO IR VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS ĮMONIŲ ĮSTATYMO NR. I-722 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU - PROJEKTAI)
(TAP-21-1702-21-1704; TAIS NR. 21-31951(2)-21-31953(2))

2021-11-30 Nr. NV-3057

Vilnius

Projektų rengėja – Vidaus reikalų ministerija.

Projektų tikslas. Spręsti 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusios naujos redakcijos Valstybės tarnybos įstatymo įgyvendinimo metu nustatytas šio įstatymo taikymo (įgyvendinimo) problemas ir palengvinti žmoniškųjų išteklių valdymą valstybės tarnyboje.

Dabartinė situacija. Įgyvendinant Aštuonioliktosios Vyriausybės programą, kuriai pritarta Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, ir Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą, patvirtintą Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, vykdoma valstybės tarnybos pertvarka, kurios tikslas yra pertvarkyti valstybės tarnybą sustiprinant vadovavimo ir lyderystės gebėjimus, padidinant valstybės tarnybos profesionalumą, lankstumą ir efektyvumą, modernizuojant žmoniškųjų išteklių valdymą, diegiant inovacijas valstybės tarnyboje. Atsižvelgus į tai, parengtas **valstybės tarnybos efektyvumo didinimo trumpuoju laikotarpiu priemonių paketas** – Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 8, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 27, 29, 30, 47, 49 ir 51 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 15¹ straipsniu ir 37 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (toliau – VTĮ projektas) ir Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įmonių įstatymo projektas).

Projektų esmė. VTĮ projektu siūloma:

- nustatyti, kad į Vyriausybės tvirtinamą didžiausią leistiną pareigybių skaičių nebus įskaičiuojamas Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybė, konsulinė įstaiga ir specialioji misija darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičius (atitinkamai Diplomatinės tarnybos įstatyme bus nustatyta užsienio reikalų ministro teisė tvirtinti didžiausią leistiną Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybė, konsulinė įstaiga ir specialioji misija darbuotojų, su kuriais sudaromos terminuotos darbo sutartys pagal Diplomatinės tarnybos įstatymo 17 straipsnio 4 dalį, pareigybių skaičių);
- nustatyti vadovų atrankos tvarką tais atvejais, kai po centralizuoto konkurso atrenkamas tik vienas pretendentas – jeigu į įstaigos vadovo, įstaigos vadovo pavaduotojo ir įstaigos padalinio vadovo pareigas po centralizuoto konkurso yra tik vienas pretendentas, gavęs ne mažesnę nei Vyriausybės nustatytą bendrą minimalų įvertinimą, į pareigas priimančio asmens, o kai į šias pareigas priima kolegiali valstybės ar savivaldybės institucija, – šios **institucijos vadovo prašymu** Vyriausybės įgaliota įstaiga **teikia tik vieną pretendentą**; jeigu prašymas nėra pateikiamas Vyriausybės įgaliotai įstaigai, organizuojamas naujas centralizuotas konkursas;
- nustatyti galimybę įstaigų vadovus antrai 5 metų kadencijai paskirti be konkurso, jeigu jo tarnybinė veikla eitos kadencijos metu visuose atliktuose tarnybinės veiklos vertinimuose buvo įvertinta gerai arba labai gerai;

- nustatyti valstybės tarnautojų išbandymo laikotarpį: valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens į valstybės tarnautojo pareigas priimamam asmeniui **gali nustatyti** iki 3 mėnesių išbandymo laikotarpį, kuris skaičiuojamas nuo tarnybos pradžios (atostogų ir laikinojo nedarbingumo laikas į išbandymo laikotarpį neįskaitomas), pripažinus, kad valstybės tarnautojo išbandymo rezultatai yra nepatenkinami, turi teisę atleisti valstybės tarnautoją iš pareigų iki išbandymo laikotarpio pabaigos. Asmenims, priimamiems į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų pareigas, išbandymo laikotarpis nenustatomas;
- nustatyti valstybės tarnautojų teisę gauti atlyginimą už veiklą einant valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės ar jos dukterinės bendrovės kolegialaus organo ar šio organo sudaromo komiteto nario pareigas ir, kad už šią veiklą atlyginama valstybės ar savivaldybės valdomos įmonės ar jos dukterinės bendrovės lėšomis;
- papildyti, kad kadencijai į pareigas priimti įstaigų vadovai, išskyrus įstaigos vadovą, priimamą į pareigas politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu, ar kadencijai priimti karjeros valstybės tarnautojai, Vyriausybės nustatyta tvarka per 6 mėnesius nuo atleidimo iš pareigų dienos (pasibaigus valstybės tarnautojo kadencijai) gali būti priimti į lygiavertes ar žemesnes karjeros valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje ar kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje be konkurso;
- atsisakyti leidimų dirbti kitą darbą instituto: valstybės tarnautojai galės be jokio išankstinio įstaigos vadovo sprendimo dirbti kitą darbą pagal darbo sutartį ar užsiimti kita veikla, tačiau privalės informuoti priimančią į pareigas asmenį apie kitą darbą ar kitą veiklą (individuali veikla, žemės ūkio veikla (ūkininkavimas įregistravus ūkininko ūkį) arba yra autorių teisių arba gretutinių teisių subjektais). Įstaigoms išliks pareiga užtikrinti, kad valstybės tarnautojo dirbamas darbas ar kita veikla nesukeltų interesų konflikto, nediskredituotų valstybės tarnybos autoriteto, įstaigos reputacijos, netrukdytų atlikti pareigybės aprašyme nustatytų funkcijų, kad tai nebūtų darbas ar veikla organizacijose, kurių atžvilgiu jis turi valdingus įgaliojimus, priima sprendimus ar kurių atžvilgiu vykdo kontrolę (priežiūrą);
- sudaryti galimybę karjeros valstybės tarnautoją perkelti į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo ar įstaigos vadovo, priimamo į pareigas politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu, pareigas jį pasirinkusio valstybės politiko ar kolegialios valstybės institucijos įgaliojimų laikui, jei jis atitinka pareigybės, į kurią perkeliama, aprašyme nustatytus specialiuosius reikalavimus. Perkėlimo laikotarpiu karjeros valstybės tarnautojui (perkeltam į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo pareigas) būtų garantuojamos iki perkėlimo eitos karjeros valstybės tarnautojo pareigos;
- tobulinti nuostatas dėl valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo: įvertinus valstybės tarnautoją labai gerai gali būti nustatyta pareiginė alga taikant ne mažiau nei 1 didesnę pareiginės algos koeficientą (galiojanti nuostata – ne mažiau kaip 0,5 ir ne daugiau kaip 1,5 didesnis koeficientas), jeigu iki pareigybei nustatyto didžiausio pareiginės algos koeficiento trūksta mažiau kaip vieno pareiginės algos koeficiento, nustatomas didžiausias koeficientas; įvertinus valstybės tarnautojo tarnybinę veiklą nepatenkinamai, valstybės tarnautojui gali būti nustatoma mažesnė pareiginė alga, taikant ne mažiau kaip 0,5 ir ne daugiau kaip 1,5 mažesnę pareiginės algos koeficientą (galiojanti nuostata – taikomas 0,5 mažesnis pareiginės algos koeficientas);
- atsisakoma pareiginės algos koeficientų apribojimų perkeltant į kitas valstybės tarnautojų pareigas (šiuo metu galiojančios nuostatos numato, kad perkeltant į aukštesnes pareigas pareiginė alga gali būti didinama tik 0,5 koeficiento, siūloma nuo 1 koeficiento, į lygiavertes vadovaujamas pareigas – ne mažiau nei 1 koeficientu, šiuo metu galioja – paliekama turėta pareiginė alga; galimybė atkuriant valstybės tarnautojo statusą į lygiavertes pareigas, nustatyti ne mažesnę negu jam iki atleidimo iš pareigų nustatytas pareiginės algos koeficientas, tačiau ne didesnę negu tai pareigybei

nustatytas didžiausias pareiginės algos koeficientas, galioja – nustatoma turėta pareiginė alga);

- tikslinti priemonių skyrimo nuostatas, atsisakant 6 mėnesių priemonių mokėjimo termino (mokama tol, kol yra pagrindas mokėti), nustatant pareigą mokėti priemonę (šiuo metu yra „gali būti skiriamas“), numatant, kad priemonių už pavadavimą ir papildomų užduočių atlikimą suma negali viršyti 40 procentų pareiginės algos.

Įmonių įstatymo projektu siūloma atsisakyti nuostatos, kad valdybos nariui išmokama suma per mėnesį negali būti didesnė kaip 1/5 įmonės vadovo vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio. Siekiama užtikrinti visų valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių, t. y. valstybės ir savivaldybės įmonių bei valstybės ir savivaldybių valdomų bendrovių ir jų dukterinių bendrovių kolegialių organų narių atlygio teisinio reguliavimo nuoseklumą, nes šiuo metu valstybės ir savivaldybės įmonių valdybos narių atlygį reguliuoja Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas, o valstybės ir savivaldybių valdomų bendrovių kolegialių organų rekomenduojamas atlygis nustatytas Vyriausybės nutarimu.

Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų **lėšų projektams įgyvendinti neprireiks**. Projektuose nėra imperatyvių nuostatų, kurių įgyvendinimas pareikalaus papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų.

Derinimas. Projektai derinti su visomis ministerijomis, Nacionaline teismų administracija, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija, Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija ir Lietuvos valstybės tarnautojų, biudžetinių ir viešųjų įstaigų darbuotojų profesine sąjunga. Į dalį suinteresuotų įstaigų ir organizacijų pastabų ir pasiūlymų atsižvelgta. Pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, įvertinimas pateiktas derinimo pažymoje (pridedama). Ekonomikos ir inovacijų ministerija per nustatytą terminą nepateikė išvadų, todėl laikytina, kad ji pritaria projektams. Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacijos pateikti pasiūlymai yra įvertinti derinimo pažymoje. Nacionalinės teismų administracijos išvadoje pateikti siūlymai ir pastabos iš esmės sutampa su kitų suinteresuotų įstaigų ir organizacijų pateiktais pasiūlymais, todėl derinimo pažymoje pateikti argumentai dėl atitinkamų pastabų ir pasiūlymų neatsižvelgimo taikytini ir Nacionalinės teismų administracijos pastaboms ir pasiūlymams.

Atitiktis Vyriausybės programos nuostatomis. Projektai prisideda prie Aštuonioliktosios Vyriausybės programos nuostatų, susijusių su valstybės tarnybos reguliavimo paprastinimu, sąlygų lanksčiau valdyti personalą sudarymu, bandomojo laikotarpio valstybės tarnyboje įvedimu.

Dalykinio vertinimo išvada.

1. Siūlytume papildyti aiškinamąjį raštą plačiau atskleidžiant naujų nuostatų įgyvendinimo ir taikymo mechanizmą, pavyzdžiui, dėl vieno pretendento siūlymo į pareigas priimančiam asmeniui, kyla neaiškumas, per kiek laiko turi būti pateiktas prašymas, kokia informacija teikiama priimančiam į pareigas asmeniui apie vieną pretendentą, kad šis galėtų apsispręsti ir pan., nors suprantama, kad šie klausimai bus reglamentuoti įgyvendinimo tvarkose, tačiau aiškinamajame rašte jau galėtų būti aptarta; taip pat dėl išbandymo laikotarpio, kada priimamas sprendimas taikyti ar netaikyti bandomąjį laikotarpį (pretendentų teisė žinoti prieš apsisprendžiant dalyvauti konkurse ar ne), kad atleidus asmenį dėl nepatenkinamų išbandymo laikotarpio rezultatų skelbiamas naujas konkursas (ir su tuo susijusio rizikos) ir pan.

2. Tikslintina ir aiškinamojo rašto dalis dėl numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatų, nes nurodoma, kad priimti įstatymai neigiamų pasekmių neturės. Visgi kai kurios nuostatos kelia tam tikrų rizikų ir manytina, galėtų būti aptartos, pavyzdžiui, numatius galimybę karjeros valstybės tarnautoją perkelti į politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojo ar įstaigos vadovo, priimamo į pareigas politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu, pareigas, turės būti garantuojamos iki perkėlimo eitos karjeros valstybės tarnautojo pareigos, tad perkėlimui užtrukus 5 ar dar daugiau metų, institucijos, iš kurios perkeltas asmuo, vadovas negalės lanksčiai reaguoti į situaciją ir įgyvendinti, pavyzdžiui, struktūrinius pokyčius. Taip pat reikėtų įvertinti ir išbandymo laikotarpio rizikas, nepavykus naujai priimtam valstybės tarnautojui per tris mėnesius pademonstruoti savo gebėjimų, turės būti skelbiamas naujas konkursas (gali padidėti

organizuojamų konkursų skaičius), taip pat nenumačius lankstesnio valstybės tarnautojų judėjimo tarp institucijų ir aukštesnių pareigų, šiuo metu pareigas einantys valstybės tarnautojai gali nerizikuoti dalyvauti konkursuose į kitas valstybės tarnautojo pareigas ir konkrečią poziciją gali nepritraukti tikrai kompetentingų asmenų.

3. Siūlytume papildyti VTĮ projekto 9 straipsnio nuostatas nurodant kur gali būti perkeltas karjeros valstybės tarnautojas (toje pačioje institucijoje ar ir į kitą valstybės ar savivaldybės instituciją ar įstaigą).

4. Siekiant teisinio aiškumo, siūlytume papildyti VTĮ projekto įgyvendinimo nuostatas, kad išbandomasis laikotarpis gali būti taikomas tik konkursams, paskelbtiems po 2022 m. sausio 1 d.

Siūlome įvertinti Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2021 m. lapkričio 29 d. išvadoje Nr. NV – 3043 pateiktas pastabas ir projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėja

Aušra Balčiūnaitytė

Jurgita Žilinskienė, tel. +37070663979, el. p. jurgita.zilinskiene@lr.lt